

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-08-283 S

СИЛАБУС SYLLABUS	Лідерство та управління командою Leadership and team management	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ОК 3	
Освітній рівень Level of Education	Магістерський (другий) Master's (second)	
Галузь знань Field of Knowledge	20	Аграрні науки та продовольство Agricultural sciences and food
Спеціальність Field of Study	201	Агрономія Agronomy
Освітня програма Degree Programme	Агрохімія і ґрунтознавство Agrochemistry and soil science	

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Лідерство та управління командою» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Агрохімія і ґрунтознавство» спеціальності 201 «Агрономія». Рівне. НУВГП. 2023. 12 стор.

ОП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/22640/>
<https://ep3.nuwm.edu.ua/22639/>

Розробники силабусу: Кожушко Л.Ф., д.т.н., професор,
професор кафедри менеджменту;

Фроленкова Н.А., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту.

Силабус схвалений на засіданні кафедри менеджменту
Протокол № 10 від "21" березня 2023 року

Завідувач кафедри: Кожушко Л.Ф., д.т.н., професор,

Керівник (гарант) ОП: Веремеєнко Сергій Іванович, д.с.-г.н.,
професор, професор кафедри агрохімії,
ґрунтознавства та землеробства.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ АЗ
Протокол № 8 від "21" березня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Прищепа А.В.,
д.с.-г.н., професор

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Лідерство та управління командою»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>магістр.</i>
Освітня програма	Агрохімія і ґрунтознавство
Спеціальність	201 «Агрономія»
Рік навчання, семестр	Денна/заочна – 1 рік, 2 семестр
Кількість кредитів	3
Лекції:	денна – 16 год., заочна – 2 год.
Практичні заняття:	денна – 14 год., заочна – 8 год.
Самостійна робота:	денна – 60 год., заочна – 80 год.
Курсова робота:	ні
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового	<i>залік</i>

контролю	
Мова викладання	державна

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКІВ	
Лектор	<i>Кожушко Леонід Федорович, д.т.н., професор кафедри менеджменту</i>
	
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Кожушко_Леонід_Федорович
ORCID	0000-0002-5724-4773
Як комунікувати	l.f.kozhushko@nuwm.edu.ua
Асистент лектора	<i>Фроленкова Надія Анатоліївна, к.е.н, доцент кафедри менеджменту</i>
	
Вікіситет	https://cutt.ly/mhdjtZg
ORCID	0000-0002-5248-6394
Канали комунікації	n.a.frolenkova@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

Метою навчальної дисципліни є сприяння виявленню та розвитку лідерських якостей здобувачів вищої освіти, формування загальних компетентностей щодо використання інструментів лідерства у професійній діяльності, здатності працювати у міждисциплінарній команді, а також оволодіння практичними інструментами організації ефективної команди та розподілу ролей, управління командою як системою.

Основними завданнями курсу є теоретична підготовка студентів із таких питань: теоретична та практична підготовка здобувачів з питань обґрунтування методологічних принципів, підходів формування лідерського мислення, вивчення основних категорій лідерства; засвоєння сучасних технологій реалізації лідерства; оволодіння методикою лідерських підходів для прийняття ефективних рішень за умов мінливого навколишнього середовища; набуття навичок формування лідерських якостей, формування ефективних команд та управління ними; вироблення умінь щодо реалізації сучасних психологічних методів та інструментів побудови ефективних комунікацій в організаціях.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5343>

Передумови вивчення

(місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Передумовою вивчення дисципліни є проходження студентами ОК «Іноземна мова професійного спрямування»

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

СК1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етнічні та культурні відмінності.

Програмні результати навчання (ПРН).

РН10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно

оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.

Структура та зміст освітнього компонента

Лекції 16 год.

Практичні 14 год.

Самостійна робота 60 год.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН-10.

Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Виконувати функціональні обов'язки в групі, розподіляти ролі в команді; оцінювати ідеї та пропозиції; формулювати докази; робити висновки і узагальнювати аргументи; творчо генерувати нові ідеї; демонструвати високий рівень здатності до співпраці, в т.ч. в міжнародному контексті; вміти формувати командні цінності; приймати індивідуальні та групові рішення; демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи; визначати цілі для особистісного, академічного та кар'єрного росту; вміти вести обговорення у формі дискусії, аргументувати; готувати і реалізовувати групові проекти, захищати свої позиції і позитивно сприймати критичні зауваження; ефективно управляти командою, вирішувати конфліктні ситуації; делегувати повноваження та приймати рішення щодо ефективності виконання розподілених завдань; аналізувати особисті якості лідера та на їх основі визначати ефективний стиль керівництва.
Методи та технології навчання	Інтерактивні лекції, лекції-обговорення із використанням електронних засобів навчання (мультимедійне обладнання); дискусії та семінари (індивідуальна та групова форма роботи); ділові та рольові ігри, командне вирішення завдань (групова форма роботи); презентації, дослідження, розбір кейсів.
Засоби навчання	Мультимедійний проектор, інформаційно-комунікаційні системи, інтернет-платформи для створення інтерактивних завдань, роздаткові друківані матеріали

ЛЕКЦІЙНІ ТА ПРАКТИЧНІ РОБОТИ

Змістовий модуль 1. Лідерство

Тема 1. Лідерство та лідери в сучасному суспільстві

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції - 2, практ. - 2	Література: 1; 3; 4; 5; 9	Додаткові ресурси: Лідерство. URL: http://surl.li/fpxky Лідерство в організації. URL: http://surl.li/cfuch Наукові концепції лідерства. URL: http://surl.li/fpxlg Теорії і концепції лідерства. URL: http://surl.li/fpxlp
Опис теми	Сутність поняття «лідерство», основні категорії. Лідерство та управління: головні відмінності. Портрет сучасного лідера. Типові невдачі та помилки лідерів. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні.		

Задачі лідера. Організаційне лідерство. Приклади успішних компаній.

Тема 2. Типологія лідерства

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції - 2, практ. - 2	Література: 4; 5; 7; 14; 16	Додаткові ресурси: Сутність лідерства і його основні типи. URL: http://surl.li/fpxlp Види та типи лідерства. URL: http://surl.li/fpxmk Типи (стилі) лідерства та керівництва. URL: http://surl.li/fpxmp
<i>Опис теми</i>	Основні теорії лідерства. Інтеграційна концепція лідерства. Атрибутивна концепція лідерства. Харизматична концепція лідерства. Концепція перетворювального лідерства. Модель розподіленого лідерства. Теорія дистрибутивного лідерства. Етичне лідерство. Теорії емоційного лідерства. Аналіз існуючих підходів до типології лідерства. Формальні лідери. Неформальні лідери. Стилі лідерства. Експертне, емоційне, харизматичне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів.		

Тема 3. Влада та лідерство

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції - 2, практ. - 2	Література: 4; 5; 7; 14; 16	Додаткові ресурси: Влада і лідерство в менеджменті. URL: http://surl.li/fpxov Лідерство та влада. URL: http://surl.li/fpxoy Компетентності лідерства. URL: http://surl.li/fpxpc Складники формування лідерських компетенцій. URL: http://surl.li/fpxpz
<i>Опис теми</i>	Влада, вплив і лідерство. Природа влади. Ключові форми влади. Ознаки прояву влади. Влада лідера. Форми влади та їх взаємодія. Реакція на застосування влади. Роль підлеглого. Джерела влади лідера в організації. Експертна та харизматична влада. Рівні лідерства. Розвиток компетентностей сучасного лідера, його авторитет.		

Тема 4. Індивідуальне та групове лідерство

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції - 2, практ. - 2	Література: 1; 3; 5; 6; 8; 15; 18	Додаткові ресурси: Лідерство в групах. URL: http://surl.li/fpxqc Прийняття групового рішення. URL: http://surl.li/fpxqf Процес прийняття групових рішень. URL: http://surl.li/fpxqm Прийняття групового рішення. URL: http://surl.li/fpxqu
<i>Опис теми</i>	Типологія стилів керівництва за ознакою переважання одноосібних чи групових способів впливу на організацію виробничого процесу.		

Лідерство та прийняття рішень. Прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Індивідуальне прийняття рішень. Особливості групового прийняття рішень. Гендерні аспекти прояву лідерства.

Змістовий модуль 2. Управління командою

Тема 5. Поняття команди, характерні ознаки ефективних команд

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: 1; 2; 6; 7; 16	Додаткові ресурси: 5 навичок високоефективних команд. URL: http://surl.li/fpxrb Методика формування команди. URL: http://surl.li/eldmg Формування команд. URL: http://surl.li/fpxri Лідерство, методи і стилі управління персоналом. URL: http://surl.li/fpxrl
<i>Опис теми</i>	Підходи до визначення команди. Ключові характерні ознаки команди. Принципи організації командної форми робіт. Цілі та ролі в команді. Фактори та критерії ефективної роботи команди. Підходи до формування команди. Приклади ефективних команд в бізнесі. Розподіл ролей в команді. Формування та розвиток навичок командної взаємодії. Командна згуртованість. Форми керівництва командою. Методи зміцнення команди. Стратегії і технології управління конфліктами, структурні та міжособистісні методи вирішення конфліктів. Стилi управління персоналом.		

Тема 6. Життєвий цикл команди

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: 1; 2; 6; 7; 16	Додаткові ресурси: Поведінкові аспекти сучасного менеджменту. URL: http://surl.li/fpxru Управління поведінкою індивіда URL: http://surl.li/fpxsc Управління поведінкою персоналу. URL: http://surl.li/fpxsi
<i>Опис теми</i>	Психологічна сумісність в команді. Основні етапи функціонування команди. Стадії розвитку команди за Брюсом Тукманом. Проектні команди. Життєвий цикл команди.		

Тема 7. Ефективна взаємодія в команді

Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: 1; 2; 6; 7; 16	Роль міжособистісних стосунків в становленні трудового колективу. URL: http://surl.li/fpxsn Стилi керівництва. URL: http://surl.li/fpxss Психологічні особливості керівництва. URL: http://surl.li/fpxsx Харизма лідера. URL: http://surl.li/fpxtg
-------------------------------	--	-------------------------------	--

			Емоційний інтелект. URL: http://surl.li/cphwi
<i>Опис теми</i>	Розподіл ролей в команді. Рівні компетентності сучасного менеджера в командоутворенні. Формування та розвиток навичок командної взаємодії. Командна згуртованість. Соціально-психологічний клімат в команді. Принципи подвійної відповідальності в роботі команди		
Тема 8. Ефективне управління командою			
Результати навчання ПРН-06	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: 1; 2; 6; 7; 16	Стилі керівництва. URL: http://surl.li/fpxss Психологічні особливості керівництва. URL: http://surl.li/fpxsx Харизма лідера. URL: http://surl.li/fpxtg Емоційний інтелект. URL: http://surl.li/cphwi
<i>Опис теми</i>	Форми керівництва командою. Методи зміцнення команди. Фактор довіри у команді. Управління конфліктами. Класифікація конфліктів. Варіанти поведінки у конфлікті. Стратегії і технології управління конфліктами, структурні та міжособистісні методи вирішення конфліктів. Моніторинг ефективності команди. Стилі управління персоналом. Технології управління людськими ресурсами		

Форми та методи навчання

Навчання відбувається у вигляді лекційних та практичних занять, індивідуальних та групових консультацій. Серед методів навчання використовуються інтерактивні лекції, обговорення із використанням електронних засобів навчання (мультимедійне обладнання); дискусії та семінари (індивідуальна та групова форма роботи); ділові та рольові ігри, командне вирішення завдань (групова форма роботи); презентації, дослідження, розбір кейсів.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Обладнання для мультимедійних презентацій, інформаційно-комунікаційні системи, сервіс Google Meet, навчальна платформа Moodle

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Система оцінювання знань студентів проводиться у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

Передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань за ЄКТС.

Розподіл обов'язкових балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
13	12	13	12	13	12	13	12	

T1, T2..... T8 – теми змістових модулів

У разі вчасного та якісного виконання поточних завдань та підсумкових контролів здобувач отримує обов'язкові бали:

- до 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів)
- до 60 балів – виконання практичних завдань, а також додаткові бали за участь у конференціях, конкурсах, проектах, самостійному вивченні онлайн-курсів (до 10 балів).

Дисципліна закінчується заліком, тому результати складання модульних контролів зараховуються як підсумковий контроль. Перескладати модульний контроль не дозволяється.

Усі модульні контролі проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle. Для забезпечення права на об'єктивне оцінювання студентам надається право подавати в письмовій формі апеляційну скаргу про незгоду з отриманими балами.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

<http://surl.li/foxul>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Бєсєдін М.О., Нагаєв В.М. Лідерство: стиль, ситуація і ефективність. Основи менеджменту: Оцінно-ситуаційний підхід: Підручник: Модульний варіант. Київ: Центр навч. л-ри. 2005. С.244-267.
2. Інноваційний університет і лідерство: проект і мікропроекти - II / відп. ред. Т. В. Фініков, Р. Сухарські. Київ: Fundacja "Instytut Artes Liberales". 2017. 460 с.
3. Лідерство у XXI столітті // Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри: монографія / за ред. С. І. Юрій, Є. В. Савельєв. Київ: Знання. 2007. С.498-522.
4. Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ ст.):навч.посіб / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. Полтава: ПУЕТ. 2016. 227 с.
5. Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ ст. – початок ХХІ ст.): навч.посіб /О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. Полтава: ПУЕТ. 2016. 375 с.
6. Сергеєва Т.В., Дорін Фестеу, Гейл Роунтрі. Лідерство і командна робота: Навчальний посібник. – Харків: ХНУБА. 2014. 124 с.
7. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера: навч. Посібник. Київ: Центр учб. л-ри. 2009. 192с.
8. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є Книш, В.В. Бондаренко – Харків. 2017. 100 с.

Допоміжна література

9. Бак Г.О. Лідерство транснаціональних корпорацій у світовому створенні інновацій. Економічний часопис-ХХІ. 2012. № 3/4. С. 16-19.
10. Батченко Л.В., Бондар І.С., Русавська В.А. Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті: навчальний посібник. Київ : Ліра. 2017. 304 с.
11. Буник В. Свідоме лідерство: характеристика та етапи становлення. Академія гостинності. 2020. № 6. С. 60–65.

12. Москаленко В. В. Психологія соціального впливу: навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2007. 448 с.
13. Нестуля О.О. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера. Уроки видатних підприємців: навч.посіб. / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко. К. : Знання. 2013. 358 с.
14. Нік Крейг. Лідерство починається з призначення. – К.: Фабула, 2019. – 240 с.
15. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.
16. Стиль управління та лідерство у подоланні криз. Антикризисний менеджмент: навч. посібник / Л.І. Скібіцька, В.В. Матвєєв, В.І. Щелкунов, С.М. Подреза. Київ: Центр учб. л-ри. 2014. С. 321–412.
17. The New Psychology of Leadership: Identity, Influence and Power / Alexander S.Haslam, Stephen D. Reicher, Michael J. Platow 2011.
18. The Psychology of Leadership: New Perspectives and Research /David M. Messick, Roderick M. Kramer. Mahwah, New Jersey London. 2005.

Інформаційні ресурси в Інтернет

Центр лідерства УКУ. URL: <https://uculeadership.com.ua/>
 Академія лідерства. URL: <https://ukrainer.net/ua/>
 Програма економічного лідерства. URL: <http://surl.li/foxut>
 Міжнародний центр розвитку і лідерства. URL: <https://ildc.org.ua/>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

- Управління власним розвитком.
- Взаємодія з людьми, комунікаційні якості.
- Уміння працювати в команді.
- Критичне мислення.
- Уміння бачити і вирішувати проблеми.
- Уміння сформувати команду.
- Аргументація та переконання.
- Самопрезентація.
- Управління емоціями.

Дедлайни та перескладання

Практичні завдання, які видаються викладачем, повинні бути виконані продовж 14 днів. У разі відсутності на занятті через поважні причини, студент зобов'язаний самостійно виконати завдання відповідно до методичних рекомендацій, розміщених на навчальній платформі Moodle.

У ряді випадків допускається вільне відвідування студентами навчальних занять відповідно до «Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання Національного університету водного господарства та природокористування» <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Інформація щодо перездачі модулів розміщена в розділі «Оголошення» на навчальній платформі НУВГП <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/1/4273.pdf>

Неформальна та інформальна освіта

- Лідерство BASIC . URL: <https://prometheus.org.ua/> .
- Лідерство. Освітній ХАБ міста Києва. URL: <https://eduhub.in.ua/>
- Лідерство: теорія та практика британської програми MBA. URL: <http://surl.li/fpxuz>
- Сучасні виклики лідерства. Тренінг-хаб "Апгрейд 10.11: креатив без обмежень". URL: <http://surl.li/fjpce>
- Жіноче лідерство та політична участь жінок. URL: <http://surl.li/fpxvh>

Правила академічної доброчесності

Студенти повинні дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності, сумлінно та самостійно (крім випадків, що санкціоновано передбачають групову роботу) виконувати навчальні та дослідницькі завдання, посилаючись на джерела, з яких береться інформація.

Якщо у виконаному завданні виявлено запозичення з інших джерел без належного посилання, оцінка за таке завдання знижується.

У випадку виявлення списування під час проведення поточного та підсумкового контролю, результати оцінювання такого студента скасовуються.

Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://surl.li/agqps>

Кодекс честі студента <http://surl.li/agqps>

Вимоги до відвідування

Пропущенні заняття з навчальної дисципліни відпрацьовуються шляхом самостійного виконання завдань, розміщених на навчальній платформі Moodle. Студент може звернутись безпосередньо до викладача з приводу отримання індивідуальних завдань.

Автор
Доцент

Надія ФРОЛЕНКОВА

Затверджено

{{JS:'[oSigner.sFIO_Referent]' ? "[OSIGNER.SFIO_REFERENT]":'[oSigner.sNameFamilyUppcase]'}}

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №323 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач СОРОКА ВАЛЕРІЙ СТЕПАНОВИЧ
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000807E2D0054327D00

